

Hĺbkové ex post hodnotenie vybraných regulácií pôsobiacich v podnikateľskom prostredí - formulár

Spracovateľ: Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
odbor zlepšovania podnikateľského prostredia

Gestor/gestori právneho predpisu: Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej ako „ÚOOÚ SR“ alebo „úrad“)

Názov právneho predpisu/právnych predpisov: Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej ako „zákon o ochrane osobných údajov“)

Lokalizácia: § 87 ods. 20

Účinnosť: 25. 05. 2018

Regulácia, ktorá je predmetom ex post hodnotenia: Regulácia č. 106

Spôsob zverejňovania informácií v súvislosti s monitorujúcim subjektom

Špecifikácia¹:

- Internetový odkaz na legislatívny proces hodnoteného právneho predpisu na portáli Slov-Lex:
<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/LP/2017/453>

Internetový odkaz na číslo parlamentnej tlače hodnoteného právneho predpisu:
<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=7&ID=704>

Hĺbkové ex post hodnotenie:

- ☒ regulácie/regulácií jedného právneho predpisu
- ☐ navzájom súvisiacich regulácií vo viacerých právnych predpisoch

¹ Informácie sa neuvádzajú, ak bola hodnotená úprava predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015. Pred týmto dátumom neexistovala povinnosť vypracovať Analýzu vplyvov na podnikateľské prostredie.

9.1 Základné informácie k hodnotenej regulácii

9.1.1 Opis regulácie a jej pôsobenia:
Zákon o ochrane osobných údajov stanovuje v § 87 ods. 1 podmienky, ktoré musí subjekt splniť, ak má záujem sa stať monitorujúcim subjektom. Monitorujúci subjekt má za úlohu monitorovať úradom schválené kódexy správania. Túto monitorovaciu činnosť vykonávajú subjekty akreditované úradom s dostatočným materiálnym a personálnym vybavením. Stanovuje sa, kto môže byť akreditovaným monitorujúcim subjektom. Zákon o ochrane osobných údajov zároveň obsahuje v § 87 ods. 20 splnomocňovacie ustanovenie, na základe ktorého úrad všeobecne záväzným právnym predpisom ustanoví kritériá na udelenie akreditácie, podmienky akreditačného postupu, obsahové náležitosti technickej a bezpečnostnej dokumentácie a podmienky výkonu auditu monitorovania kódexu správania vrátane podmienok odborných znalostí audítora. Tento všeobecne záväzný právny predpis ale v skutočnosti nie je vydávaný, a preto monitorujúcim subjektom nie je v zmysle zákona možné vydať akreditáciu.
9.1.2 Znenie podnetu z podnikateľského prostredia (ak je k dispozícii)
Podľa súčasnej právnej úpravy vydáva ÚOOÚ SR všeobecne záväzný právny predpis, ktorý ustanovuje kritériá na udelenie akreditácie. Predmetom ex post hodnotenia má byť prehodnotenie zverejnenia kritérií na udelenie akreditácie v súvislosti s monitorujúcim subjektom na webovom sídle ÚOOÚ SR.
9.1.3 Identifikácia dotknutých subjektov:
Ex ante: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu neboli identifikované dotknuté subjekty. Ex post: Dotknuté sú všetky subjekty, ktoré majú záujem byť monitorujúcim subjektom. Ich presný počet nie je dostupnou informáciou, pretože nie je možné určiť, ktoré subjekty majú záujem byť monitorujúcim subjektom. Prevádzkovateľov a sprostredkovateľov spracovania osobných údajov je veľké množstvo.
9.1.4 Identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie z ex ante fázy (ak bola vykonaná):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie.

9.2 Vyčíslenie dopadu na podnikateľské prostredie – porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov právneho predpisu²

Tabuľka č. 1: Výpočet skutočných vplyvov regulácie/regulácií (ex post) a ich porovnanie s predpokladanými vplyvmi (ex ante) (údaje sú uvedené po vyplnení Kalkulačky nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedenú v prílohe č. 9b jednotnej metodiky):

EX POST								EX ANTE ³	EX POST – EX ANTE
Poradové číslo regulácie	Stručný a zrozumiteľný opis regulácie	Lokalizácia	Účinnosť právneho predpisu/regulácie	Kategória dotk. subjektov	Počet subjektov v dotk. kategórii	Náklady na 1 podnik. v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Náklady na kategóriu dotk. subjektov v €	Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotk. subjektov v €
106	Spôsob zverejňovania informácií v súvislosti s monitorujúcim subjektom	§ 87 ods. 20	25. 05. 2018	Subjekty so záujmom byť monitorujúcim subjektom	-	-	-	-	-

² Kalkulácia nákladov sa uvádza pre každé hodnotené ustanovenie právneho predpisu, v prípade kalkulácie pre celý právny predpis ako celok je táto skutočnosť uvedená v lokalizácii.

³ Ex ante časť sa nevypĺňa, ak je regulácia zaradená do Registra ex post podľa bodu 10.3. písm. d) jednotnej metodiky a jej hodnotená úprava bola predložená do legislatívneho procesu pred 1. aprílom 2015.

Doplňujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých regulácií na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

9.2.1 Spôsob vypočítania vplyvov na podnikateľské prostredie:
Ex ante náklady: V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie, a teda neboli ani vypočítané vplyvy na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť spôsob vypočítania predpokladaných vplyvov na podnikateľské prostredie. Ex post náklady: Vplyvy na podnikateľské prostredie nie je možné vypočítať, pretože monitorujúci subjekt v realite neexistuje. V skutočnosti sa kritériá na udelenie akreditácie v súvislosti s monitorujúcim subjektom nezverejňujú a nie sú vydávané ako všeobecne záväzný predpis. Dôvodom je skutočnosť, že neexistuje vyhláška, ktorá by presnejšie definovala monitorujúce subjekty a taktiež aj ich pôsobenie.
9.2.2 Zdroj početnosti (vrátane internetového odkazu na konkrétne štatistiky, ak sú dostupné na internete):
Z dôvodu neexistujúcej možnosti dohľadať počet monitorujúcich subjektov, nie je možné uviesť zdroj početnosti.
9.2.3 Dôvod rozdielu medzi predpokladanými nákladmi regulácie (ex ante) a zistenými skutočnými nákladmi (ex post) (ak vznikol):
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Zároveň ide o reguláciu, pre ktorú nie je možné samostatne kvantitatívne posúdiť skutočné náklady. Z uvedených dôvodov nie je možné uviesť dôvod rozdielu medzi predpokladanými a skutočnými nákladmi.
9.2.4 Dôvod vzniku nepredpokladaných nákladov v ex ante fáze:
V ex ante fáze bola vypracovaná analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, avšak pre hodnotenú reguláciu nebol identifikovaný vplyv na podnikateľské prostredie. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť náklady nepredpokladané v ex ante fáze.

9.3 Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektami a gestorom právneho predpisu

9.3.1 Účastníci, forma, termíny a časový rozsah ex post konzultácií:		
GESTOR PRÁVNEHO PREDPISU – Zúčastnení zástupcovia: Úrad na ochranu osobných údajov SR odbor právnych služieb a medzinárodných vzťahov		
PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY:		
<u>Cielené konzultácie:</u>		
Oslovené subjekty (obchodné meno, IČO): Slovenská banková asociácia (ďalej ako „SBA“), 30813182	Zúčastnené subjekty: Áno ☒ Nie ☐	
Forma a termín vykonania konzultácií:		
Oslovené subjekty: SBA	Forma: osobne/online ☒ dotazník/e-mail ☐	Dátum vykonania: 12. 12. 2024
<u>Verejné konzultácie:</u>		
Trvanie verejných konzultácií: od 15. 11. 2024 do 28. 11. 2024		
Forma a termín vykonania konzultácií: Do verejných konzultácií sa nezapojili žiadne ďalšie podnikateľské subjekty.		

9.3.2 Vyjadrenie podnikateľských subjektov k regulácii:

- vznesené pripomienky voči zneniu regulácie,
- konkrétne problémy regulácie alebo prekážky, ktoré regulácia spôsobuje v praxi.

SBA sa vyjadrila, že regulácia je v súčasnosti nastavená tak, že kritériá na udelenie akreditácie by mal vydávať ÚOOÚ SR ako všeobecne záväzný predpis. Nastavenie regulácie spôsobuje podnikateľskému prostrediu dlhodobější problém, s ktorým sa stretávajú už od jej zavedenia. V skutočnosti sa kritériá na udelenie akreditácie v súvislosti s monitorujúcim subjektom nezverejňujú a nie sú vydávané ako všeobecne záväzný predpis. Dôvodom je skutočnosť, že neexistuje vyhláška, ktorá by presnejšie definovala monitorujúce subjekty a taktiež aj ich pôsobenie.

Monitorujúci subjekt je zodpovedný za posúdenie súladu spracúvania osobných údajov a existencie primeraných záruk ochrany osobných údajov podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu prevádzkovateľa alebo sprostredkovateľa, na ktorého základe udelí certifikát, obnoví certifikát alebo odníme certifikát. Monitorujúci subjekt v skutočnosti neexistuje, pretože nie je schválený Kódex správania, ktorý by jeho existenciu vyžadoval. Kódex správania predstavuje súbor určitých ustanovení, ktorého účelom je upresniť, konkretizovať dodržiavanie jednotlivých povinností podľa GDPR a zákona týkajúcich sa spracúvania a ochrany osobných údajov. Zavedenie monitorujúceho subjektu predstavuje veľké finančné náklady, pretože by mal byť evidovaný ako nezávislý orgán.

9.3.3 Vyjadrenie gestora k:

- dôvodu vzniku právneho predpisu/regulácie, opis problému, ktorý má riešiť,
- výsledku pôsobenia regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- plneniu cieľa regulácie vo vzťahu k riešenému problému,
- vzniku nepredvídateľných vplyvov (ak sa vyskytli),
- podnetu z podnikateľského prostredia,
- vzneseným pripomienkam podnikateľských subjektov k zneniu regulácie a pôsobeniu v praxi.

Monitorujúci subjekt vychádza podľa slov gestora z inštitútov certifikácie a akreditácie, ktoré boli prevzaté z GDPR do aktuálneho zákona č. 18/2018 Z. z. Tieto inštitúty sú dobrovoľnými nástrojmi na zlepšenie kvality spracúvania osobných údajov pre subjekty, ktoré sa vyznačujú osobnými črtami a potrebami pri spracúvaní osobných údajov. Úrad v tejto veci nemá obligatórnu povinnosť tieto inštitúty z GDPR prevziať ale zároveň ho tým nezbavuje záväzku príslušnú právnu úpravu podľa zákona č. 18/2018 Z. z. vydanou vyhláškou napraviť. Nakoľko Úrad v minulosti výrazný dopyt po týchto nástrojoch neevidoval, nepristúpil k zavedeniu monitorujúceho subjektu ako aj samotného procesu monitorovania.

Gestor uviedol, že aktuálne práce na príprave nového zákona a legislatívy, ktoré majú za cieľ upraviť niektoré dôležité aspekty týkajúce sa ochrany osobných údajov, sú naplánované na budúci rok. Tieto práce budú zahŕňať aj tvorbu vyhlášok, ktorých úlohou bude presnejšie definovať monitorujúce subjekty. Zatiaľ však nie je jasne definované vymedzenie náležitostí, ktoré budú v zákone upravené. V súčasnej situácii však žiadna konkrétna vyhláška v tejto oblasti neexistuje, aj keď zákon umožňuje jej zavedenie. Doteraz však k tomu nedošlo, pretože aplikácia týchto pravidiel zostáva na dobrovoľnom rozhodnutí úradu. Absencia vyhlášky je taktiež odôvodnená tým, že pri jej tvorbe nechceli predbehnúť európsku úpravu. Zároveň gestor zdôrazňuje, že z nariadení nevyplýva žiadna jednoznačná povinnosť tento proces legislatívne upraviť.

Diskusia o potrebe vyhlášky však vyvoláva otázky, či by jej zavedenie prinieslo skutočné zlepšenie situácie. Je možné, že namiesto očakávaného vyjasnenia by takáto vyhláška mohla veci ešte viac skomplikovať, a tým narušiť hladký priebeh monitorujúcich procesov. Z tohto dôvodu je dôležité, aby sa pripravované legislatívne zmeny dôkladne zvážili a boli navrhnuté tak, aby priniesli efektívne riešenia a nekomplikovali ďalší vývoj v tejto oblasti.

9.3.4 Alternatívne riešenia z pohľadu podnikateľských subjektov:

- návrhy na zmeny v právnom predpise (úprava znenia/zrušenie regulácie),
- návrhy na úpravu aplikačnej praxe,
- príklady alternatívnych riešení alebo osvedčených postupov z iných krajín (dobrovoľné),
- očakávaná úspora nákladov v dôsledku úpravy/zrušenia regulácie (dobrovoľné).

SBA na konzultácii navrhla niekoľko konkrétnych riešení na úpravu právnych predpisov s cieľom zlepšiť komunikáciu a zvýšiť efektívnosť implementácie nových pravidiel. V prvom rade odporúčili doplniť do zákona ustanovenie o kontaktných osobách, ktoré by zabezpečili efektívnejšiu komunikáciu medzi podnikateľmi a ÚOOÚ SR. Tento krok by umožnil rýchlejšie riešenie otázok a problémov, ktoré vznikajú v praxi. Ďalej navrhli založenie pracovnej skupiny, prostredníctvom ktorej by ÚOOÚ SR poskytoval informácie o procese tvorby zákona, ako aj o detailoch a postupoch, ktoré s tým súvisia. Zabezpečila by sa tým väčšia transparentnosť a zapojenie zainteresovaných strán.

SBA zároveň upozornila na potrebu vypracovania usmernenia, ktoré by jednoznačne definovalo postupy a náplň práce monitorujúceho subjektu. Aktuálne totiž chýbajú jasné pravidlá, čo spôsobuje neistotu a komplikácie v praxi. Významným problémom je podľa nich aj absencia zvolených monitorujúcich subjektov, čo brzdí zavádzanie lepšej praxe. Tento stav by mal byť čo najskôr vyriešený, aby sa zabezpečila požadovaná kvalita a konzistentnosť procesov. Podľa názoru SBA by boli konania a pokuty v novom systéme jednoduchšie, a hoci si uvedomujú, že zavedenie týchto zmien bude finančne nákladné, nepovažujú to za prekážku. Momentálne však nie je možné presne vyčíslieť náklady, keďže stále nie je jasné, akým smerom sa budú jednotlivé kroky ďalej uberať.

SBA navrhla zavedenie monitorovacieho subjektu ako nezávislej osoby, čo by výrazne prispelo k zlepšeniu správy osobných údajov. Hlavným prínosom by bola skutočnosť, že obeh osobných údajov a dodržiavania spracovania, monitorovania by nebol len na úrade, ale aj na garantovi - monitorovacom subjekte. Tento model by zvýšil transparentnosť a prehľadnosť procesov, keďže monitorovací subjekt by nielen zisťoval, ako sú postupy nastavené, ale zároveň ich vyhodnocoval a vydával správy.

Na záver poukázala SBA na fakt, že iba Luxembursko má aktuálne zavedený certifikát Europrivacy, ktorý okrem ostatného, upravuje všetky právomoci monitorujúceho subjektu. Aj pre Slovenskú republiku by to mohol byť náznak nového možného smeru, ktorý by poskytoval príklad, ako by mohli byť podobné certifikáty implementované aj inde.

9.3.5 Vyjadrenie gestora k alternatívnym riešeniam:

Gestor je toho názoru, že samotný proces znenia a tvorby vyhlášky (alebo iného právneho rámca) má zohľadňovať odporúčania a doterajšiu prax na pôde Európskeho výboru pre ochranu údajov (EDPB), ktorý tieto záležitosti deleguje na expertné skupiny. Tieto odporúčania a prax majú byť premietnuté do legislatívneho rámca, ktorý by tieto zistenia mal obsahovať.

Čo sa týka legislatívnych plánov, gestor informoval, že nový zákon by mal byť prijatý v roku 2026, pričom prípravné práce budú prebiehať počas roku 2025. Aktuálne ešte nie je možné presne potvrdiť, či bude v tomto zákone upravená aj problematika monitorujúcich subjektov, no predpokladajú, že táto otázka bude súčasťou nového právneho rámca.

Zavedením takýchto úprav by sa podľa gestora vyriešil celý problém, keďže by bol nastavený jasný a jednotný postup, ktorý by zohľadňoval európske kritériá a poskytoval riešenie pre súčasnú nejasnosť v praxi. K ustanoveniu kontaktných osôb medzi SBA a ÚOOÚ SR vyjadril gestor súhlasné stanovisko.

9.4 Stanovisko spracovateľa k právnemu predpisu a jeho vplyvu na podnikateľské prostredie

9.4.1 Stanovisko k pôsobeniu právneho predpisu/regulácie na podnikateľské prostredie, k optimálnosti jej nastavenia a k optimálnosti nastavenia jej aplikačnej praxe:

Spracovateľ uvádza, že dané ustanovenie aktuálne splnomocňuje úrad, aby prostredníctvom všeobecne záväzného právneho predpisu určil kritériá na udeľovanie akreditácií, definoval podmienky monitorovacieho procesu, stanovil monitorovacie kritériá, upravil požiadavky na obsah technickej a bezpečnostnej dokumentácie a určil pravidlá pre výkon auditu monitorovacieho procesu, vrátane požiadaviek na odbornú spôsobilosť audítorov.

Zástupca podnikateľských subjektov upozornil, že regulácia predpokladá vydávanie kritérií na akreditáciu ÚOOÚ SR formou všeobecne záväzného predpisu. V praxi však tieto kritériá nie sú zverejňované ani upravené vyhláškou, ktorá by definovala pôsobenie monitorujúceho subjektu. Monitorujúci subjekt, zodpovedný za posúdenie súladu spracúvania osobných údajov, neexistuje, pretože nebol schválený Kódex správania.

Spracovateľ vníma tvrdenie gestora, ktorý uviedol, že monitorujúci subjekt vznikol na zlepšenie ochrany osobných údajov a ujasnenie spracovateľských operácií. Gestor oznámil prácu na novej legislatíve, vrátane vyhlášok definujúcich certifikačné subjekty, ktorá je naplánovaná na budúci rok. Vyhláška v tejto oblasti zatiaľ neexistuje, keďže nechceli predbehnúť európsku úpravu, a jej prijatie nie je povinné. Gestor zdôraznil potrebu dôkladne zvážiť legislatívne zmeny, aby zjednodušili monitorovacie procesy a aby sa predišlo komplikáciám.

Spracovateľ eviduje absenciu kontaktných osôb na ÚOOÚ SR pre lepšiu komunikáciu, pracovnej skupiny na informovanie o procese tvorby zákona a taktiež absenciu jasného usmernenia pre úrady pri ustanovovaní kritérií. Taktiež vníma upozornenie SBA na absenciu monitorujúcich subjektov. V nadväznosti na argumentáciu SBA gestor uviedol, že nový zákon je plánovaný na rok 2026, pričom prípravy prebehnú v roku 2025. Monitorujúce subjekty by mali byť súčasťou tohto zákona.

9.4.2 Stanovisko k alternatívnym riešeniam, ktoré môžu zlepšiť podnikateľské prostredie:

Spracovateľ registruje návrh SBA ustanoviť si kontaktné osoby na ÚOOÚ SR pre efektívnejšiu komunikáciu a vytvorenie pracovnej skupiny na transparentné informovanie o procese tvorby zákona. Ďalej vníma potrebu vypracovania usmernenia pre monitorujúce subjekty a riešenie ich absencie, čo brzdí zavádzaniu lepšej praxe. SBA tiež zdôraznila, že aj keď zavedenie zmien bude finančne náročné, považujú ich za nevyhnutné. Na záver spracovateľ eviduje aj skutočnosť, že Luxembursko s certifikátom Europrivacy môže byť inšpiráciou pre Slovensko.

Spracovateľ súhlasí s výsledkom konzultácii, na ktorých sa SBA a gestor zhodli na nasledovnom:

- ÚOOÚ SR čaká na kritériá od Európskeho dozorného výboru na ochranu údajov a nechce predbehnúť európsku úpravu, aby zachoval jednotný prístup v EÚ,
- nový zákon by mal byť prijatý v roku 2026, s prípravami v roku 2025, pričom monitorujúce subjekty by mohli byť súčasťou tohto rámca,
- návrh SBA na ustanovenie kontaktných osôb medzi podnikateľmi a ÚOOÚ SR.

9.4.3 Odporúčenie spracovateľa:

- ☒ ponechať reguláciu ☒ upraviť reguláciu ☐ zrušiť reguláciu bez náhrady
- ☐ upraviť aplikačnú prax

9.4.5 Ak spracovateľ navrhuje reguláciu alebo aplikačnú prax upraviť, tak uvedie ako a akých právnych predpisov/ustanovení právnych predpisov (aj súvisiacich právnych predpisov) sa má úprava dotknúť:

Spracovateľ odporúča ponechať súčasné znenie legislatívy v nadväznosti na informáciu, že v priebehu nasledujúceho roka bude prijímaný nový zákon. K novému zákonu bude prebiehať diskusia o zadefinovaní monitorujúceho subjektu medzi gestorom a SBA, pričom má spracovateľ záujem byť účastný.

9.5 Vyjadrenie gestora právneho predpisu k vykonanému hĺbkovému ex post hodnoteniu⁴

9.5.1 Pripomienky gestora právneho predpisu k procesu ex post hodnotenia:
Gestor nemá pripomienky k procesu ex post hodnotenia.
9.5.2 Vyjadrenie gestora k obsahu stanoviska spracovateľa:
Gestor nemá výhrady k obsahu stanoviska spracovateľa.

⁴ Časť 9.5 je v zmysle bodu 10.2. JM vyplnená v prípade, ak gestor právneho predpisu zaslal spracovateľovi vyjadrenie k vykonanému ex post hodnoteniu do 30 kalendárnych dní od ukončenia hĺbkového ex post hodnotenia